

SPRAWOZDANIE Z VII KONFERENCJI
„AKADEMICKIEGO STOWARZYSZENIA
PSYCHOLOGII EKONOMICZNEJ”
WARSZAWA, 17-18 MAJA 2013 R.

Maryla Goszczyńska
Uniwersytet Warszawski

W dniach 17 i 18 maja w Sali Senatu Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się doroczna, siódma z kolei, ogólnopolska konferencja Akademickiego Stowarzyszenia Psychologii Ekonomicznej (ASPE). W skład komitetu organizacyjnego konferencji weszła prof. Dominika Maison z Wydziału Psychologii UW oraz jej dwie współpracownice: dr Joanna Rudzińska-Wojciechowska i mgr Katarzyna Sekścińska. Uczestnikami konferencji byli głównie psychologowie i ekonomiści, w większości pracownicy naukowo-dydaktyczni oraz doktoranci kilku wiodących ośrodków uczelnianych i badawczych (m.in. z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Akademii Leona Koźmińskiego, Szkoły Głównej Handlowej, Uniwersytetu Warszawskiego, Wydziału Zamiejscowego Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej we Wrocławiu).

Analiza programów konferencji ASPE z kilku ostatnich lat pozwala zauważyć, że istnieje stałe zainteresowanie kilkoma wątkami tematycznymi, co świadczy o ich ważności i centralnej pozycji w psychologii ekonomicznej. Należą do nich: psychologiczne aspekty przedsiębiorczości, psychologia pieniądza i zachowań finansowych oraz zachowania konsumenckie w dynamicznie zmieniającej się gospodarce. Również podczas tej konferencji problematyka ta znalazła swoje odzwierciedlenie w treści wygłoszonych referatów, co nie oznacza, że nie pojawiły się także nowe wątki i nowe problemy.

Od kilku lat tradycją konferencji ASPE stało się włączanie do programu, oprócz sesji referatowych, wykładów specjalnie zapraszanych gości, wybitnych specjalistów z dziedziny ekonomii, psychologii ekonomicznej czy psychologii decyzji. W programie obecnej konferencji znalazły się dwa takie wykłady. Jednym z nich był wykład inauguracyjny pt. *Verbal and color priming effects on risk attitudes of laymen and finance professionals* wygłoszony przez prof. Dorona Kligerę z Wydziału

Ekonomii na Uniwersytecie Haifa. Głównym przedmiotem rozważań była kwestia roli dwóch tytułowych rodzajów *primingu* w decyzjach finansowych podejmowanych przez profesjonalistów i laików. W wykładzie przedstawiono wyniki serii przeprowadzonych badań.

W ciągu dwóch dni trwania konferencji wygłoszono łącznie 21 referatów zgrupowanych w pięciu blokach tematycznych. Ponieważ w krótkim sprawozdaniu nie sposób omówić treści wszystkich wystąpień, ograniczymy się jedynie do scharakteryzowania głównych wątków tematycznych każdego z tych bloków.

W ramach bloku 1 (**Rynek finansowy i Przedsiębiorczość**) wygłoszono pięć referatów poświęconych takim problemom jak racjonalność zachowań inwestycyjnych, psychologiczne aspekty analizy technicznej oraz specyfika zjawiska dyskontowania. W badaniu referowanym przez Elżbietę Kubińską i Łukasza Markiewicza analizowana była spójność deklaracji o stosowaniu analizy technicznej z dokonywanymi transakcjami oraz jej efektywność. Celem referatu Marcina Rzeszutka i Moniki Czerwonki było pokazanie, jak uleganie zniekształceniom poznawczym oraz emocjonalnym przez inwestorów giełdowych wpływa na racjonalność ich zachowań inwestycyjnych. Kolejne dwa referaty dotyczyły zjawiska dyskontowania, przy czym Marcin Palenik skupił się na omówieniu zjawisk, które sprzyjają występowaniu ujemnej stopy dyskontowej, zaś Artur Domurat – na związku łączącym dyskontowanie z przedsiębiorczością.

Tematyka referatów w bloku 2 (**Pieniądze**) dowodzi, że fundamentalne w psychologii ekonomicznej pojęcie, jakim jest pieniądz, ciągle inspiruje poczynania badaczy i wzbudza silne zainteresowanie. Tym razem referaty tego bloku koncentrowały się wokół takich kwestii jak: rola aktywacji idei pieniądza w działaniach dzieci (Agata Gąsiorowska, Tomasz Zaleśkiewicz, Kathleen Vohs), rola poziomów kodowania informacji w zachowaniach oszczędnościowych (Joanna Rudzińska-Wojciechowska) oraz determinanty koncentracji jednostki na posiadaniu pieniędzy (Magdalena Szawarska). W referacie zamykającym ten blok Grażyna Wąsowicz-Kiryło zaprezentowała oparty na wynikach jej wieloletnich badań hierarchiczny model stosunku człowieka do pieniędzy.

Blok 3 (**Lęk przed śmiercią**) prezentował tematykę dość nową w badaniach polskich psychologów ekonomicznych, a mianowicie rolę elementu teorii wzbudzania trwogi, jakim jest lęk przed śmiercią, w skłonności do oszczędzania (Zaleśkiewicz, Gąsiorowska, Kesebir), w moralnej ocenie zachowań nieetycznych (Kołodziej, Piotrowska, Pfeifer) czy we wzbudzaniu zapotrzebowania na nieśmiertelność (Tomasz Baran).

Konferencji towarzyszyła także sesja posterowa, która zakończyła pierwszy dzień obrad. Tematyka jej była dość różnorodna, o czym świadczą tytuły kilku przykłado-

wych plakatów: (1) Wykorzystanie narzędzi informatycznych w psychologii i ekonomii (Robert Borowski); (2) Cechy indywidualne jako determinanty oszczędzania pieniędzy przez młodzież (Agata Trzcńska); (3) Perspektywa temporalna a przejawy przedsiębiorczości wśród studentów i młodych przedsiębiorców (Anna Karcz).

Drugi dzień obrad otworzył wykład gościa specjalnego, prof. Tadeusza Tyszki z Akademii Leona Koźmińskiego. Nosił on tytuł *Duże zagrożenia o małym prawdopodobieństwie* i był poświęcony prezentacji projektu badawczego mającego na celu analizę problemu percepcji niskich prawdopodobieństw towarzyszących zagrożeniom o dużych stratach. Realizowane badania obejmują m.in. analizę skuteczności metod informowania o narażeniu na tego typu ryzyko oraz rolę afektu w reagowaniu na niebezpieczeństwa o małym prawdopodobieństwie.

Po wykładzie, w ramach dwóch kolejnych bloków tematycznych wygłoszono łącznie 9 referatów. Blok 4 (**Dylematy współczesnego konsumenta**) zawierał pięć referatów. W jednym z nich, zatytułowanym *Zdrowie jako dobro w wymianie ekonomicznej – ujęcie psychologiczne*, Małgorzata Górnik-Durose i Łukasz Jach omówili proces komodyfikacji i komercjalizacji zdrowia i zachowań związanych ze zdrowiem. Z kolei Anna Maria Zawadzka w swoim referacie (*Samoregulacja w dziedzinie moralności i sprawności w kontekście preferencji konsumentekich*) odwołała się do wyników własnych badań, które wskazują na duże znaczenie aktywizacji „Ja” (sukcesu vs porażki) w kształtowaniu preferencji konsumentekich. Badania zreferowane przez Małgorzatę Niesiobędką (*Typologia podatników*) doprowadziły do wyłonienia czterech typów podatników, różniących się głównie postawami motywacyjnymi wobec płacenia podatków. Pozostałe referaty w tym bloku wygłosili: Joanna Sokołowska oraz Karol Fjałkowski i Rafał Jakubowski.

Ostatni, zamykający konferencję, 5 blok tematyczny (**Konsument we współczesnym świecie**) zawierał cztery referaty. Dominika Maison rozważała kwestię, czy na postępowanie konsumenta silniejszy wpływ ma wielkość posiadanych zasobów, czy ich subiektywna ocena. Kolejny referat, Katarzyny Sekścińskiej, prezentował wyniki badania analizujące związek sposobu prezentowania kobiety w reklamie z decyzjami konsumentekich kobiet. Roli systemu wartości i etnocentryzmu w ocenianiu marek poświęcone było wystąpienie Małgorzaty Styśko-Kunkowskiej i Magdaleny Woźniak. Relacji z badania oportunistycznego związanego z koordynacją wytwarzania dóbr publicznych poświęcone było wystąpienie Fjałkowskiego i Jakubowskiego.

Tym, co łączyło referaty należące do tego bloku, niezależnie od tego, czy rozpatrywały one taki rodzaj dobra jak zdrowie, system wartości, stan posiadania czy moralność podatkowa, było to, że w centrum zainteresowania autorów znajdowała się *osoba konsumenta* wraz z jego postawami, ocenami oraz różnorodnymi zachowaniami konsumentekich.

Dwudniowe obrady zostały zakończone wystąpieniem przewodniczącego ASPE – prof. Tomasza Zaleśkiewicza, który wyraził podziękowania gospodarzom i organizatorom konferencji, Uniwersytetowi Warszawskiemu, za jej sprawny przebieg, a uczestnikom za aktywny udział w dyskusjach służących wymianie myśli i poglądów między badaczami zachowań ekonomicznych. Jednocześnie zaprosił wszystkich uczestników na kolejną konferencję, która odbędzie się w następnym roku we Wrocławiu.